

противоречий и кризисов отыскиваются в недочетах минувших лет или же, наоборот, прошлое ставится в пример современности [1]. К таким произведениям относятся романы Б. Акунина, синтезирующие реальные факты истории и сюжеты мировой классики. Серия «Новый детектив», объединенная фигурой главного героя – сыщика Эраста Фандорина, и «Провинциальный детектив» – трилогия о монахине Пелагии, рассматриваются критиками как детективный проект в рамках парадигмы массовой культуры.

Таким образом, ретро-детектив – это жанр, который возник на границе элитарной (высокой) и массовой (популярной) литератур, синтезируя черты детектива и других жанровых видов. Время действия в произведениях этого типа – прошлое, которое реконструируется преимущественно из известных литературных текстов, исторических документов и архивных материалов.

Список использованной литературы:

1. Валуева Н.Н. «Миддл-литература» как составляющая современного литературного процесса / Наталия Николаевна Валуева // Литература в кон- тексте культуры. – 2012. – Выпуск 22. – С. 28–34.
2. Лотман Ю. М. Массовая литература как историко-культурная проблема / Ю. М. Лотман // Лотман Ю. М. Избранные статьи: в трех томах. – Таллинн : «Александра», 1993. – Т. III. – 1992. – С. 380–388.
3. Руднев В.П. Детектив // Словарь культуры XX века / В.П. Руднев. – М.: Аграф, 1999. – 384 с.

Науковий керівник: канд. філ. наук, в.о. доцента Н. П. Іванова

ДУХОВНЕ ВІДРОДЖЕННЯ ЛЮДИНИ В РОМАНІ Л.М.ТОЛСТОГО «ВОСКРЕСІННЯ»

В.О.Семенюта

Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького

Лев Миколайович Толстой увійшов в літературу як геніальний автор великої кількості творів, що вже більше ніж століття є об'єктом захоплення поціновувачів друкованого слова. Саме цей великий письменник написав роман «Воскресіння», що є підсумком його роздумів над сучасною дійсністю, своєрідним художнім вираженням того світогляду, до якого він дійшов у результаті остаточного розриву зі своїм класом і переходу на позиції захисника селянських інтересів.

У романі зображено процес духовного відродження людини як результат поступового усвідомлення нею всесвітнього зла та несправедливості тогочасного суспільного ладу. У романі зображені взаємини головних героїв – заможного дворянина Нехлюдова і повії Маслової. Однак зміст роману значно ширший і охоплює, наскільки це можливо, всі сторони російського життя кінця XIX століття.

Нехлюдов на суді зустрічає жінку, Катюшу Маслову, по відношенню до якої десять років тому він вчинив безчесно і підло. У ньому прокидається совість, він переживає процес морального прозріння. І тоді, з хвилини цього морального прозріння, і починаються поневіряння Нехлюдова. Ходіння до сановників, в тюремні кімнати для побачень, поїздка в село, повернення в місто, слідування за засланими в Сибір – все це є прямим результатом «прозріння» героя.

Справа навіть не в тому, що Катюшу Маслову засудили і почуття обов'язку змушує Нехлюдова не залишати ту, перед якою він усвідомлює себе винним. Яке б не було рішення суду у справі Маслової, Нехлюдов, так як у ньому відбулася духовна криза, неминуче повинен був стати «мандрівником», хоча б і не в прямому, звичайному сенсі цього слова. Людина, що прозріла, на думку Толстого, не може вже залишатися на місці, не може бути спокійною [2].

Душевна криза, моральне прозріння Нехлюдова викликали у нього нагальну, болісну потребу бачити, бачити все до останньої піщинки. Ніколи б ясновельможний князь не зазірав у найпотаємніші, приховані від погляду закутки життя, не опинився б він в залізничному вагоні 3-го класу разом з простими сільськими бабами і мужиками, не крокував би за возом, на якому везуть вмираючого арештанта в поліцейську дільницю, не бродив би по тюремних камерах, по брудних мужицьких хатах, не знав би про існування хворобливої, по-старечому усміхненої селянської дитини – якби з ним не сталася ця криза [1].

Величезною заслугою князя є те, що він віродив духовно не лише себе, а й став своєрідним стимулом до «зцілення» Катюші Маслової. Побачивши перед собою кривдника з минулого, аморального панича, що скористався колись наївністю дівчини, Маслова спочатку намагається заглушити в собі спогади про минуле. Адже там, в минулому, залишилася та невинна й чиста Катюша. І арештантка розуміє, що спогади – це ключ від темниці, де замкнуті всі чесноти її душі. А людина з чистою душею беззахисна в жорстокому світі, що її оточує.

Побачивши, що Нехлюдов щиро кається у своєму вчинкові і робить добро не лише для неї, Маслова зрозуміла, що він духовно переродився і закінчила душити в собі спогади минулого. Вже перший крок до «воскресіння» вона робить, коли відмовляється випивати разом із співкамерницями.

Остаточно ж Маслова воскресла вже на каторзі, де вона опинилася в колі людей, що любили її безкорисно і щиро. В ній воскресла любов. Та чи кохав Маслову Нехлюдов? Ні. Вона була для нього об'єктом спокутування вини. Але величезною заслугою його є те, що він не просто спокутав свою вину, але й знов відкрив їй той дивовижний світ любові, почуттів і думок, який колись давно був їй відкритий ним ... юнаком з фотокартки, що любив її.

Таким чином, роман «Воскресіння» є не тільки засобом викриття та засудження соціальної нерівності. Він є своєрідним маніфестом і заклик до духовного та морального відродження людей, які забули свою праведну суть. Адже ніхто не народжується злим, байдужим, аморальним...

Список використаної літератури:

1. Гудзій Н. Роман Л. М. Толстого «Воскресіння». – М., 1964. – С. 483–495.
2. Толстой Л. Н. Полн. собр. соч.: В 22 т. – Т.13 «Воскресение». – С. 459–484. – М.: Худ. лит-ра, 1978–1985.

Науковий керівник: канд. пед. наук, доцент М.П. Василенко

МОДЕРНІСТСЬКЕ СВІТОВІДЧУТТЯ ТА СВІТОБАЧЕННЯ ГЕРОЯ РОМАНУ ДЖЕКА ЛОНДОНА «МАРТІН ІДЕН»

А. О. Третяк

Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького

У своєму романі «Мартін Іден» Дж. Лондон створив реалістичну картину соціально-психологічної катастрофи митця в умовах американської дійсності зламу XIX–XX століть. У творі репрезентовано дві опозиції: це жорстока реальність і високі ідеали головного героя. Мартін Іден – хлопець пролетарського походження, що став відомим письменником, але, розчарувавшись у житті, наклав на себе руки. На початку роману головний герой постає як юнак з динамічною уявою і прагненням досягти поставленої мети – бути гідним вишуканої романтизованої його уявою Рут. Це вона надихає хлопця на підкорення культурних вершин, на моральне й інтелектуальне